MAKTAB SPORT KLUBI ŞAROITIDA 14–18 YOŞLI ÖQUVÇILARNING FUTBOL TEXNIK TAYYORGARLIGINI OŞIRIŞNING PEDAGOGIK METODIKASI

Osiyo xalqaro universiteti

Jismoniy tarbiya va sport maşğulotlari nazariyasi va metodikasi ta'lim yönalişi ***MM5-JM-26*** *guruh talabasi*

Axmedov Aybek Azatoviç

Ilmiy rahbar: ***Azamat Orunboyev***

Annotatsiya. Maqolada maktab sport klubi şaroitida 14–18 yoşli öquvçilar futbol texnik tayyorgarligini oşirişning pedagogik metodikasi yoritilgan. Futbol texnikasining asosiy tarkibiy qismlari, öquvçilar yoş xususiyatlarini hisobga olgan holda maşğulotlarni taşkil etiş, texnik harakatlarni bosqiçma-bosqiç takomillaştiriş va individual yondlaşuv masalalari tahlil qilingan. Şuningdek, töpni olib yurış, qabul qiliş, uzatış, aldab ötiş va darvozaga zarba beriş könikmalarini rivojlantirişga qaratilgan maşqlar tizimi işlab çiqilgan.

Kalit sözlar: maktab sport klubi, futbol, 14–18 yoşli öquvçilar, texnik tayyorgarlik, texnik mahorat, töpni olib yurış, töpni qabul qiliş, töpni uzatış, zarba beriş, pedagogik metodika, individual yondlaşuv.

Аннотация. В статье рассматривается педагогическая методика повышения технической подготовленности учащихся 14–18 лет в условиях школьного спортивного клуба. Проанализированы основные компоненты футбольной техники, организация занятий с учётом возрастных особенностей учащихся, поэтапное совершенствование технических действий и вопросы индивидуального подхода. Также разработана система упражнений, направленных на развитие навыков

ведения, приёма, передачи мяча, обводки соперника и нанесения ударов по воротам.

Ключевые слова: школьный спортивный клуб, футбол, учащиеся 14–18 лет, техническая подготовленность, техническое мастерство, ведение мяча, приём мяча, передача мяча, удар по воротам, педагогическая методика, индивидуальный подход.

Abstract. The article examines a pedagogical methodology for improving the technical preparedness of students aged 14–18 in school sports clubs. It analyzes the main components of football technique, the organization of training sessions considering students' age-related characteristics, the gradual improvement of technical skills, and the application of an individual approach. Furthermore, a system of exercises is proposed to develop ball dribbling, receiving, passing, opponent dribbling, and shooting skills.

Keywords: school sports club, football, students aged 14–18, technical preparedness, technical proficiency, ball dribbling, ball reception, passing, shooting, pedagogical methodology, individual approach.

Bugungi kunda umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya va sport faoliyatini rivojlantiriş, öquvçilarni muntazam sport maşğulotlariga jalb etiş hamda ularning jismoniy tayyorgarligini takomillaştiriş davlat ta'lim siyosatining muhim yönalişlaridan biri hisoblanadi. Mazkur jarayonda maktab sport klublari öquvçilarni darsdan taşqari vaqtda jismoniy faollikka jalb etiş, sport turlariga qiziqişini şakllantiriş va ularning sport mahoratini rivojlantirişda muhim pedagogik muhit vazifasini bajaradi.

Futbol özining harakatlarga boyligi, jamoaviy xarakteri va turli yoşdagi öquvçilar uçun qiziqarliligi bilan ajralib turadi. Uşbu sport turi bilan muntazam şuğullaniş öquvçilar organizmining jismoniy rivojlanişiga, harakat koordinatsiyasining takomillaşuviga, tezkorlik, çaqqonlik va çidamlilik sifatlarining rivojlanişiga xizmat qiladi. Şu bilan birga, futbol maşğulotlari

jamoada hamkorlik qiliş, özaro hurmat, intizom va mas'uliyat kabi ijtimoiy-pedagogik sifatlarni şakllantiriş imkonini beradi.

Futbol öyinida yuqori natijaga erişiş köp jihatdan sportçining texnik tayyorgarlik darajasiga boğliq. Töpni olib yurış, qabul qiliş, uzatış, raqibni aldab ötiş va darvozaga zarba beriş kabi texnik harakatlar öyin jarayonining asosiy tarkibiy qismlarini taşkil etadi. Mazkur harakatlarning töğri, aniq va öz vaqtida bajarilişi futbolçining individual mahorati hamda jamoaviy öyin samaradorligini belgilaydi.

14–18 yoş davri öquvçilar jismoniy va psixologik rivojlanişining muhim bosqiçlaridan biridir. Bu davrda organizmning ösişi, harakat imkoniyatlarining kengayişi va sport könikmalarining takomillaşuvi kuzatiladi. Biroq barça öquvçilarning jismoniy rivojlaniş sur'ati, sport tajribasi va texnik tayyorgarlik darajasi bir xil bölmaydi. Şu sababli maktab sport klublarida futbol maşğulotlarini taşkil etişda yoş xususiyatlari bilan bir qatorda individual imkoniyatlarni ham hisobga oliş zarur.

Maktab sport klubi şaroitida texnik tayyorgarlikni oşiriş faqat texnik elementlarni takrorlaş bilan çeklanmasligi, balki ularni murakkab öyin vaziyatlarida qöllaş, harakatlarning aniqligi va barqarorligini ta'minlaş hamda öquvçilarda mustaqil öyin könikmalarini şakllantirişga yönaltirilişi lozim.

Mavzuga oid ilmiy-metodik adabiyotlar tahlili. Futbolçilar texnik tayyorgarligini takomillaştiriş, yoş futbolçilarni texnik-taktik harakatlarga örgatiş va maşğulot jarayonini samarali taşkil etiş masalalari sport pedagogikasi sohasidagi ilmiy tadqiqotlarda keng yoritilgan.

N.Ğ. Yoqubjonovning «Yoş futbolçilarni texnik-taktik harakatlarga örgatiş» nomli maqolasida futbolga yangi kirib kelgan sportçilarga texnik usullarni örgatişda oddiy harakatlardan murakkab harakatlarga bosqiçma-bosqiç ötiş zarurligi ta'kidlangan. Muallifning fikrlari texnik tayyorgarlikni muntazam takomillaştiriş va özlaştirilgan harakatlarni maşğulot jarayonida mustahkamlaş muhimligini körsatadi.

A. Babayevning «Futbolçilarda texnik tayyorgarlikni takomillaştirişning ilmiy-metodik asoslari» nomli tadqiqotida töpni qabul qiliş, uzatış, olib yurış, zarba beriş va töpni tortib oliş kabi asosiy texnik elementlar tahlil qilingan. Muallif texnik tayyorgarlikni takomillaştirişda yoş, jismoniy imkoniyatlar, maşğulotlarning tizimliligi va individual yondlaşuvning ahamiyatini asoslab beradi.

A. Allambergenovning 15–16 yoşli futbolçilar texnik-taktik tayyorgarligini samarali taşkil etişga bağişlangan maqolasida yoş sportçilarning rivojlaniş xususiyatlarini hisobga oliş, maşğulot yuklamalarini rejalaştiriş va öyin şaroitiga yaqin maşqlardan foydalaniş masalalari yoritilgan. Mazkur yondlaşuv 14–18 yoşli öquvçilar bilan işlaşda texnik tayyorgarlikni yoş bosqiçlariga moslaştiriş zarurligini körsatadi.

M. Ğiyozovning maktab öquvçilarining futbol böyiça texnik-taktik tayyorgarligiga oid tadqiqotida maktab şaroitida futbol maşğulotlarini taşkil etişdagi muammolar, öquvçilar tayyorgarligini takomillaştiriş va pedagogik yondlaşuvlar tahlil qilingan. Uşbu tadqiqot maktab sport klublari faoliyatini takomillaştiriş nuqtayi nazaridan alohida ahamiyatga ega.

A. Sattarovning yoş futbolçilarni öyin maşqlari asosida texnik-taktik jihatdan tayyorlaşga oid işida öyin maşqlaridan foydalaniş, töpni uzatış, zarba beriş, töpni egallaş va fintlarni takomillaştiriş masalalari yoritilgan. Bu yondlaşuv texnik harakatlarni real öyin vaziyatlariga yaqin şaroitlarda örgatişning metodik ahamiyatini körsatadi.

Ilmiy-metodik adabiyotlar tahlili şuni körsatadiki, futbolçilar texnik tayyorgarligini takomillaştirişda izçillik, muntazamlik, yoş xususiyatlarini hisobga oliş, maşqlarni murakkablaştiriş va individual yondlaşuv muhim örin tutadi. Şu bilan birga, maktab sport klubi şaroitida 14–18 yoşli öquvçilar texnik tayyorgarligini oşirişga qaratilgan yaxlit pedagogik metodikani işlab çiqiş va amaliyotga tatbiq etiş dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Tadqiqotning maqsadi — maktab sport klubi şaroitida 14–18 yoşli öquvçilar futbol texnik tayyorgarligini oşirişning pedagogik metodikasini nazariy-metodik jihatdan asoslaş va amaliy tavsiyalar işlab çiqiş.

Tadqiqot maqsadidan kelib çiqib, quyidagi vazifalar belgilandi:

1. 14–18 yoşli öquvçilar futbol texnik tayyorgarligining nazariy va metodik asoslarini örganiş.
2. Futbol texnikasining asosiy elementlarini takomillaştirişga yönaltirilgan maşqlar mazmunini aniqlaş.
3. Maktab sport klubi maşğulotlarida yoş va individual xususiyatlarni hisobga olişning pedagogik imkoniyatlarini oçib beriş.
4. Texnik tayyorgarlikni oşirişga qaratilgan bosqiçli metodikani işlab çiqiş.
5. Texnik tayyorgarlik darajasini baholaş mezonlarini tizimlaştiriş.

Tadqiqot metodlari: ilmiy-metodik adabiyotlarni tahlil qiliş, pedagogik kuzatuv, taqqoslaş, umumlaştiriş, metodik modellaştiriş va sport-pedagogik nazorat usullaridan foydalaniş.

Maqola nazariy-metodik yönalişda tayyorlangan. Undagi metodik tavsiyalar ilmiy manbalar tahlili va pedagogik umumlaştirişga asoslangan. Haqiqiy tajriba-sinov natijalari mavjud bölmaganligi sababli statistik körsatkiçlar keltirilmagan.

Natijalar va muhokama.

1. 14–18 yoşli öquvçilar texnik tayyorgarligining pedagogik xususiyatlari

Futbol texnik tayyorgarligi sportçining öyin davomida töp bilan va töpsiz bajaradigan harakatlarini samarali amalga oşirişga qaratilgan könikma va malakalar majmuasidir. Texnik tayyorgarlikning asosiy vazifasi futbolçida öyin harakatlarini töğri, aniq, tezkor va vaziyatga mos ravişda bajariş qobiliyatini şakllantirişdan iborat.

14–18 yoşli öquvçilar bilan işlaşda yoş xususiyatlarini hisobga oliş muhim ahamiyatga ega. Mazkur yoş oraliğida jismoniy rivojlaniş, harakat

tajribasi, texnik könikmalar va öyin faoliyatiga moslaşuv darajasi turliça bölişi mumkin. Şu sababli maşğulotlar mazmunini şartli ravişda ikki metodik bosqiçga ajratiş maqsadga muvofiq.

14–15 yoşli öquvçilar bilan işlaşda:

- asosiy texnik elementlarni töğri bajarişga örgatiş;
- töpni ikki oyoqda nazorat qiliş könikmalarini mustahkamlaş;
- töpni qisqa va örta masofaga uzatiş aniqligini takomillaştiriş;
- töpni olib yurişda yönalişni özgartiriş maşqlarini qöllaş;
- darvozaga zarba beriş texnikasini mustahkamlaş.

16–18 yoşli öquvçilar bilan işlaşda:

- texnik harakatlarni yuqori tezlikda bajarişni takomillaştiriş;
- raqib qarşiligida töpni nazorat qiliş könikmalarini rivojlantiriş;
- texnik elementlarni bir-biriga boğlab bajariş;
- öyin vaziyatiga mos texnik qaror qabul qiliş;
- texnik harakatlarning aniqligi va barqarorligini oşiriş.

Mazkur bosqiçlar yoşga oid qat'iy biologik çegaralar emas, balki maşğulotlarni rejalaştiriş uçun metodik yönaliş sifatida qaraladi. Har bir öquvçining individual tayyorgarligi va rivojlaniş xususiyatlari alohida hisobga olinişi kerak.

1-jadval. 14–18 yoşli öquvçilar texnik tayyorgarligini takomillaştiriş yönalişlari

Yoş guruhi	Asosiy metodik yönaliş	Kutiladigan natija
14–15 yoş	Asosiy texnik elementlarni mustahkamlaş	Harakatlarni töğri bajariş

14–15 yoş	Ikki oyoqda töpni nazorat qiliş	Texnik imkoniyatlarni kengaytiriş
16–18 yoş	Texnik harakatlarni tezlikda bajariş	Harakatlar aniqligi va tezligini uyğunlaştiriş
16–18 yoş	Raqib qarşiligida texnik usullarni qöllaş	Öyin şaroitida texnik barqarorlikni oşiriş
16–18 yoş	Texnik-taktik kombinatsiyalar	Öyin faoliyati samaradorligini takomillaştiriş

2. Futbol texnik tayyorgarligining asosiy tarkibiy qismlari. Maktab sport klubi maşğulotlarida texnik tayyorgarlikni takomillaştiriş futbol öyinining asosiy texnik elementlarini izçil örgatiş va mustahkamlaş orqali amalga oşiriladi.

Töpni olib yurış. Töpni olib yurış futbolçining harakat davomida töpni nazorat qiliş va öyin vaziyatiga mos ravişda yönalişni özgartiriş könikmasidir. Uşbu elementni takomillaştirişda töğri çiziq böylab, konuslar orasida, ilonizi şaklida va turli tezliklarda bajariladigan maşqlardan foydalaniladi.

Töpni qabul qiliş va tuxtatış. Uşbu texnik element futbolçining şerigidan kelayotgan yoki maydonda harakatlanayotgan töpni nazorat ostiga oliş imkonini beradi. Maşğulotlarda töpni oyoq kafti, oyoqning içki va taşqi tomonlari yordamida qabul qiliş maşqlari qöllaniladi.

Töpni uzatış. Töpni uzatış jamoaviy öyin harakatlarining asosiy vositasi hisoblanadi. Uzatişning aniqligi, kuçi va yönalişi keyingi öyin harakatining samaradorligiga ta’sir körsatadi. Şu sababli qisqa, örta masofali, harakat davomida va turli yönalişlarda bajariladigan uzatiş maşqlaridan foydalaniş zarur.

Aldab ötiş (fintlar). Aldab ötiş harakatlari raqibni çalğitiş, uning qarşiligini yengib ötiş va hujum uçun qulay vaziyat yaratişga xizmat qiladi. Bunda tana harakati, oyoq bilan bajariladigan fintlar, yönalişni keskin özgartiriş va tezlikni almaştiriş maşqlariga e'tibor qaratiladi.

Darvozaga zarba beriş. Darvozaga zarba beriş texnikasi futbolçining hujum harakatlarida muhim ahamiyatga ega. Zarbaning aniqligi va bajariliş sifati texnik tayyorgarlik darajasini belgilovçi körsatkiçlardan biridir. Maşğulotlarda joyidan, harakat davomida, turli burçaklardan va turli masofalardan zarba beriş maşqlarini qöllaş maqsadga muvofiq.

3. Maktab sport klubi şaroitida texnik tayyorgarlikni oşiriş metodikasi. Maktab sport klubi şaroitida texnik tayyorgarlikni oşiriş metodikasini işlab çiqişda maşğulot jarayonining izçilligi, texnik elementlarning murakkablik darajasi, individual yondlaşuv va pedagogik nazorat muhim ahamiyat kasb etadi.

Taklif etilayotgan metodika quyidagi törtta özaro boğliq bosqiçdan taşkil topadi.

1-rasm. Texnik tayyorgarlikni oşirişning pedagogik bosqiçlari

1-rasm. Texnik tayyorgarlikni oşirişning pedagogik bosqiçlari

Mazkur metodik boşqiçlarning izchil qo‘llanilishi texnik ko’nikmalarni oddiy mashqlardan murakkab o‘yin vaziyatlariga ko‘chirish imkonini beradi.

Mazkur metodik bosqiçlarning izçil qöllanilişi texnik könikmalarni oddiy maşqlardan murakkab öyin vaziyatlariga köçiriş imkonini beradi.

Birinçi bosqiç — dastlabki texnik tayyorgarlik darajasini aniqlaş. Uşbu bosqiçda öquvçilarning töpni olib yurış, qabul qiliş, uzatış va zarba beriş böyiça mavjud könikmalari kuzatiladi. Texnik xatolar, harakatlarning aniqligi, ikki oyoqda işlaş imkoniyati va maşqlarni bajarişdagi mustaqillik baholanadi. Olingan ma’lumotlar asosida individual maşğulot vazifalari belgilanadi.

Ikkinçi bosqiç — asosiy texnik elementlarni takomillaştiriş. Bu bosqiçda töpni olib yurış, qabul qiliş, uzatış va zarba beriş maşqlari tizimli ravişda takrorlanadi. Maşqlar dastlab oddiy şaroitda, keyinçalik masofa, tezlik va harakat yönalişini özgartiriş orqali bajariladi.

Uçinçi bosqiç — texnik harakatlarni murakkablaştiriş. Uşbu bosqiçda texnik elementlar vaqt çeklovi, raqib qarşiligi, yönalişni özgartiriş va

bir neçta harakatni ketma-ket bajariş şaroitida takomillaştiriladi. Masalan, öquvçi konuslar orasida töpni olib yurib, belgilangan nuqtada şerigiga uzatadi va keyin darvozaga zarba beradi.

Törtinçi bosqiç — texnik könikmalarni öyin faoliyatida mustahkamlaş. Mazkur bosqiçda öquvçilar özlaştirgan texnik elementlarini kiçik tarkibli öyinlarda, şartli vaziyatlarda va ikki tomonlama öyinlarda qöllaydilar. Bunda texnik harakatlarni öyin vaziyatiga mos ravişda tanlaş va bajariş könikmasiga e'tibor qaratiladi.

4. Texnik tayyorgarlikni oşirişga qaratilgan amaliy maşqlar tizimi. Maktab sport klubi maşğulotlarida texnik tayyorgarlikni takomillaştiriş uçun maşqlarni aniq pedagogik maqsad asosida tanlaş lozim. Maşqlar öquvçilarning tayyorgarlik darajasiga mos bölişi va bosqiçma-bosqiç murakkablaştirib borilişi kerak.

2-jadval. Futbol texnik tayyorgarligini takomillaştirişga qaratilgan maşqlar

№	Maşq nomi	Bajariliş mazmuni	Metodik yönaliş
1	Konuslar orasida töp olib yurış	Konuslar orasidan töpni navbatma-navbat öng va çap oyoqda olib ötiş	Töp nazorati va dribling
2	Harakatda töpni qabul qiliş	Şerik uzatgan töpni harakat davomida qabul qiliş	Qabul qiliş aniqligi
3	Juftlikda uzatış	Ikki öquvçi orasida turli masofalarda töp uzatiş	Uzatiş texnikasi
4	Uçburçak şaklida uzatış	Uç öquvçi özaro töp uzatib, joy almaşadi	Uzatiş va harakat uyğunligi

5	Fintdan keyin zarba	Konus yoki passiv raqibni aldab ötib, darvozaga zarba beriş	Fint va zarba
6	Raqib qarşiligida töpni saqlaş	Belgilangan hududda raqib bosimi ostida töpni nazorat qiliş	Töpni himoya qiliş
7	Kiçik tarkibli öyin	3×3 yoki 4×4 şaklida öyin taşkil etiş	Texnik harakatlarni öyinda qöllaş

Maşqlarni bajariş davomida murabbiy texnik harakatlarning töğri bajarilişiga, öquvçilarning ikkala oyoqdan foydalanişiga, harakatlar orasidagi uyğunlikka va texnik xatolarni bartaraf etişga e'tibor qaratişi lozim.

Maşqlarni takrorlaş soni, masofa, bajariş tezligi va dam oliş oraliği öquvçilarning yoşiga, jismoniy tayyorgarligiga hamda umumiy maşğulot yuklamasiga qarab belgilanadi.

5. Maşğulotlarni taşkil etişda individual yondlaşuvning ahamiyati. Maktab sport klublarida futbol bilan şuğullanuvçi öquvçilarning texnik tayyorgarlik darajasi bir xil bölmasligi mumkin. Ayrim öquvçilar töpni olib yurişda yaxşi natija körsatsa, boşqalarda uzatiş yoki zarba beriş texnikasi yetarliça şakllanmagan bölişi mumkin. Şu sababli maşğulot jarayonida individual yondlaşuvni qöllaş muhim hisoblanadi.

Individual yondlaşuv quyidagi yönalişlarda amalga oşiriladi:

- öquvçining texnik tayyorgarlik darajasiga mos maşqlarni tanlaş;
- texnik xatolarni individual tahlil qiliş;
- maşqlar murakkabligini bosqiçma-bosqiç oşiriş;
- öng va çap oyoqda bajariladigan harakatlar nisbatini hisobga oliş;
- har bir öquvçining rivojlaniş dinamikasini kuzatib boriş;

- texnik imkoniyatlari turliça bölgan öquvçilarni kiçik guruhlarga ajratiş.

Masalan, töpni olib yurişda qiynaladigan öquvçilarga avval töğri çiziq böylab sodda maşqlar beriladi. Texnik tayyorgarligi yuqoriroq bölgan öquvçilarga esa konuslar orasida tezlikni özgartirib, raqib qarşiligida harakatlaniş topşiriqlari tavsiya etiladi.

Bunday yondlaşuv har bir öquvçining imkoniyatlarini hisobga olgan holda texnik könikmalarni rivojlantirişga xizmat qiladi.

6. Texnik tayyorgarlikni pedagogik nazorat qiliş va baholaş mezonlari. Texnik tayyorgarlikni takomillaştiriş jarayonida pedagogik nazorat muhim örin tutadi. Nazorat orqali öquvçining texnik harakatlarni bajariş sifati, mavjud kamçiliklari va maşğulotlar davomida yuz berayotgan özgarişlar aniqlanadi.

Pedagogik nazoratda quyidagi körsatkiçlardan foydalaniş mumkin:

1. Töpni belgilangan yönalişda olib yuriş aniqligi.
2. Harakat davomida töpni qabul qiliş sifati.
3. Belgilangan masofadan töp uzatiş aniqligi.
4. Darvozaga zarba beriş texnikasi va aniqligi.
5. Raqib qarşiligida töpni nazorat qiliş.
6. Texnik elementlarni öyin vaziyatida qöllaş.

3-jadval. Futbol texnik tayyorgarligini baholaş mezonlari

Baholaş mezoni	Asosiy körsatkiç
Töpni olib yuriş	Harakat davomida töpni nazorat qiliş va yönalişni saqlaş
Töpni qabul qiliş	Töpni töğri töxtatiş va keyingi harakatga tayyorlaş
Töpni uzatiş	Uzatişning aniqligi va texnik töğriligi
Zarba beriş	Zarbaning bajariliş sifati va nişonga yönalişi

Fint bajariş	Raqibni aldaş va yönalişni özgartiriş
Öyin faoliyati	Texnik harakatlarni örinli va samarali qöllaş

Nazorat natijalarini individual qayd etib boriş öquvçining texnik rivojlaniş dinamikasini kuzatiş va maşğulot vazifalarini takomillaştiriş imkonini beradi. Baholaşda faqat harakatlar soniga emas, balki ularning sifati, aniqligi, bajariliş texnikasi va öyin vaziyatiga mosligiga ham e'tibor qaratiş zarur.

7. Maktab sport klubi şaroitida samarali texnik tayyorgarlikning pedagogik şartlari. Maktab sport klubi maşğulotlarida texnik tayyorgarlikni oşiriş bir qator pedagogik şartlarga rioya etişni talab qiladi.

Birinçidan, maşğulotlar mazmuni öquvçilarning yoş va individual xususiyatlariga mos bölişi kerak. Bu maşqlarni töğri tanlaş va yuklamani oqilona me'yorlaş imkonini beradi.

Ikkinçidan, texnik harakatlarni örgatişda körgazmalilikdan foydalaniş lozim. Murabbiy tomonidan maşqning töğri namoyiş etilişi, xatolarning tuşuntirilişi va qayta bajariş imkoniyatining yaratilişi texnik könikmalarni şakllantirişda muhim ahamiyatga ega.

Uçinçidan, maşqlar oddiydan murakkabga qarab taşkil etilişi kerak. Dastlab harakatlar qarşiliksiz bajariladi, keyinçalik vaqt, tezlik, yönaliş va raqib qarşiligi kabi omillar kiritiladi.

Törtinçidan, maşğulotlarda individual va guruhli topşiriqlar uyğunlaştirilişi zarur. Bu öquvçilarning turli tayyorgarlik darajasini hisobga olişga yordam beradi.

Beşinçidan, texnik maşqlarni kiçik tarkibli öyinlar bilan mustahkamlaş maqsadga muvofiq. Çunki texnik könikmalarning haqiqiy samaradorligi ularni öyin vaziyatida töğri qöllaş orqali namoyon böladi.

Oltinçidan, maşğulotlar xavfsizlik talablariga muvofiq taşkil etilişi, sport maydonçasi va jihozlar holati tekşirilişi, maşqlar orasida yetarli tiklaniş vaqti berilişi lozim.

Xulosa. Maktab sport klubi şaroitida 14–18 yoşli öquvçilarning futbol texnik tayyorgarligini oşirişning pedagogik metodikasini takomillaştiriş böyiça olib borilgan nazariy-metodik tahlil asosida quyidagi xulosalarga kelindi:

1. Futbol texnik tayyorgarligi öquvçilarning öyin faoliyatidagi samaradorligini belgilovçi muhim tarkibiy qism bölib, uni takomillaştiriş muntazam va maqsadli pedagogik jarayonni talab qiladi.
2. 14–18 yoşli öquvçilar bilan maşğulotlarni taşkil etişda yoş xususiyatlari, individual tayyorgarlik darajasi va harakat tajribasini hisobga oliş zarur.
3. Töpni olib yuriş, qabul qiliş, uzatiş, fint bajariş va darvozaga zarba beriş texnik elementlarini özaro boğliq holda takomillaştiriş maqsadga muvofiq.
4. Texnik tayyorgarlikni dastlabki diagnostika, asosiy texnik elementlarni takomillaştiriş, maşqlarni murakkablaştiriş va öyin faoliyatida mustahkamlaş bosqiçlari asosida taşkil etiş metodik jihatdan muhimdir.
5. Individual yondlaşuv, körgazmalilik, izçillik va muntazam pedagogik nazorat maktab sport klublarida texnik tayyorgarlikni takomillaştirişning muhim pedagogik şartlari hisoblanadi.
6. Kiçik tarkibli öyinlar va öyin vaziyatiga yaqin maşqlardan foydalaniş öquvçilarning özlaştirilgan texnik könikmalarini amaliy faoliyatda qöllaş imkoniyatini kengaytiradi.

Şunday qilib, maktab sport klubi şaroitida 14–18 yoşli öquvçilarning futbol texnik tayyorgarligini oşirişda yoş va individual xususiyatlarni hisobga olgan, bosqiçma-bosqiç taşkil etiladigan hamda pedagogik nazoratga asoslangan metodikani qöllaş muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Yoqubjonov N.Ğ. Yoş futbolçilarni texnik-taktik harakatlarga örgatiş // Ilm-fan taraqqiyotida raqamli iqtisodiyot va zamonaviy ta’limning örni hamda rivojlaniş omillari. – 2025. – № 1. – B. 66–68. DOI: 10.71337/inlibrary.uz.itrizthro.128683.

2. Babayev A. Futbolçilarda texnik tayyorgarlikni takomillaştirişning ilmiy-metodik asoslari. – Maktabgaça va maktab ta’limi jurnali. DOI: 10.5281/zenodo.17389112.

3. Allambergenov A.A. 15–16 yoşli futbolçilarni texnik-taktik tayyorgarligini samarali taşkil etiş // Innovative Publication. DOI: 10.5281/zenodo.4215.

4. Ğiyozov M. Maktab öquvçilarining futbol böyiça texnik-taktik tayyorgarlik jarayonidagi muammolar va yeçimlar // Ta’lim va rivojlaniş tahlili. – 2025. – B. 423–428. DOI: 10.71337/inlibrary.uz.tbir.100211.

5. Sattarov A.E. Yoş futbolçilarni öyin maşqlari asosida texnik-taktik jihatdan tayyorlaş // International Scientific Journal. DOI: 10.71337/inlibrary.uz.science-researç.84286.

6. Çoriyev D.I. 13–14 yoşdagi futbolçilarda optimallaştirilgan texnik tayyorgarlikning maxsus harakat sifatlariga ta’siri // Barqarorlik va yetakçi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – T. 2, № 1.